

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»

NATIONAL UNIVERSITY
«YURI KONDRATYUK POLTAVA
POLYTECHNIC»

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції

«РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ
В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ
ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

27 листопада 2024 року

м. Полтава

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Університет прикладних наук (Литва)
Інститут транспорту та телекомунікацій (Латвія)
«1 грудня 1918 р.» Університет Альба Юлія (Румунія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Луцький національний технічний університет
Одеський національний економічний університет
Сумський державний університет
АТ «Сенс Банк»

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали VI Міжнародної науково-практичної
конференції**

27 листопада 2024 р.

Полтава
2024

УДК 336.7 (06)

М.34

Редакційна колегія:

Степова О.В., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Онищенко С.В., д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права; Єгоричева С.Б., д.е.н., професор; Птащенко Л.О., д.е.н., професор; Дмитренко А.В., д.е.н., доцент; Свистун Л.А., к.е.н., доцент; Маслій О.А., к.е.н., доцент; Худолій Ю.С., к.е.н., доцент; Глушко А.Д., к.е.н., доцент; Вовченко О.С., к.е.н., доцент.

М.34 **Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи:**
Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27 листопада 2024 р.
Полтава: НУПП, 2024. 164 с.

ISBN 978-966-616-184-3

У збірнику матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції представлено широкий спектр питань, пов'язаних із розвитком фінансового ринку України в сучасних умовах. Дослідження авторів охоплюють теоретичні та практичні аспекти функціонування фінансового сектору, зокрема: аналіз світового досвіду та його адаптацію до українських реалій; забезпечення стабільності та безпеки фінансового ринку; тенденції розвитку грошово-кредитного ринку та їх вплив на економіку; ефективні методи управління фінансами підприємств; гармонізацію національної системи обліку, аудиту та оподаткування з європейськими стандартами.

Участь у конференції взяли науковці та практики з Польщі, Литви, Латвії, Румунії, Естонії та різних міст України: Вінниці, Києва, Луцька, Львова, Мелітополя, Одеси, Сум.

Призначений для фахівців фінансового ринку, працівників фінансової сфери, науковців, викладачів, слухачів та студентів.

УДК 336.7 (06)

ISBN 978-966-616-184-3

© Національний університет «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка

<i>Глушко Аліна Дмитрівна, Гайдамашко Марія Сергіївна</i> ВПЛИВ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ НА ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	57
<i>Савка Оріся Павлівна</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВИЛ КОНТРОЛЬОВАНИХ ІНОЗЕМНИХ КОМПАНІЙ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ЕКОНОМІЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	58
<i>Maksymenko Andrii Petrovych</i> THE REDUNDANCY OF DIGITAL FINANCIAL SUPPORT ACCOUNTING SYSTEMS AS A THREAT TO UKRAINE'S FINANCIAL SECURITY	60
<i>Мазуренко Владислав Петрович</i> ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ: ФУНДАМЕНТАЛЬНІ КРИТЕРІЇ	62
<i>Герус Олег Олегович</i> ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАФТОГАЗОВИДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ У КОНТЕКСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	63
<i>Kozak Vitalii</i> MODELING OF THE FINANCIAL SECURITY OF SUBJECTS AGRICULTURE MARKET AT THE REGIONAL LEVEL	64
<i>Кабар Катерина Валеріївна</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	66
<i>Демидюк Тетяна Василівна, Матрушенко Олексій Олексійович</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ З МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ	67
<i>Зоць Ярослав Олександрович</i> ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВ В УКРАЇНІ	68
<i>Ладатко Настасія Юріївна, Ладатко Карина Юріївна</i> АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ	70

СЕКЦІЯ 3. ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

<i>Onyshchenko Volodymyr, Khudoliu Yuliia, Kryvosheya Daria</i> ANALYSIS OF BANK REFINANCING BY THE NATIONAL BANK OF UKRAINE	72
<i>Дмитренко Алла Василівна, Бабець Валентина Андріївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ТА НАПРЯМИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	73
<i>Дмитренко Алла Василівна, Рахівський Петро Юрійович, Волошин Сергій Олександрович</i> ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ВАЛЮТ НА ГРОШОВО-КРЕДИТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ	74
<i>Вовченко Оксана Сергіївна, Користова Вікторія Станіславівна</i> СТРУКТУРНІ ЧИННИКИ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ ПОДАЛЬШІ ПЕРСПЕКТИВИ	76
<i>Волкова Валерія Валеріївна, Пашко Богдана Олександрівна</i> ЕЛЕКТРОННІ ГРОШІ В УКРАЇНІ	77
<i>Волкова Неля Іванівна, Павленко Олена Олексіївна</i> ФОРМУВАННЯ ЗАВДАНЬ ЩОДО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БАНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	78

працюють у регульованій фінансовій системі та які можливості вони надають користувачам. Важливо зазначити, що держава не гарантує надійність чи ліквідність приватних фондів. Також ще однією класифікацією є види електронних грошей в Україні.

Таблиця 1

Види електронних грошей в Україні

Види е-грошей	Опис	Приклади
Електронний гаманець (E-Wallets)	дозволяє здійснювати онлайн-платежі та зберігати кошти на електронних рахунках	Payeer, AdvCash та Perfect Money
Мобільні платежі	дозволяють користувачам здійснювати транзакції за допомогою мобільних телефонів	Apple Pay, Google Pay та Samsung Pay
Криптовалюти	Дозволяють здійснювати анонімні та безпечні транзакції	Bitcoin, Ethereum і Litecoin

Кожен із цих різних типів електронних грошей має свої особливості та властивості, і вибір конкретного типу може залежати від потреб та вподобань користувачів, а також від технічних, безпекових та регуляторних аспектів [4]. Електронні гроші стрімко набирають популярності завдяки багатьом перевагам, які роблять фінансові операції швидшими та зручнішими. Водночас існують і певні недоліки, пов'язані з безпекою, регуляторними та технічними вимогами. Розглянемо основні переваги та недоліки електронних грошей.

Таблиця 2

Порівняльна таблиця переваг і недоліків е-грошей

Переваги	Недоліки
Зручність та швидкість; Доступність; Менші комісії; Зручність міжнародних переказів	Кібербезпека; Залежність від технічної інфраструктури; Нестабільність вартості; Недостатній рівень регулювання

Електронні гроші значно спрощують фінансові операції, надаючи як фізичним, так і юридичним особам зручний і швидкий засіб платежу. Однак вони також несуть у собі певні ризики, включаючи кібербезпеку, нестабільність і недостатнє регулювання. Тим не менш, з розвитком технологій та посиленням регулювання, електронні гроші мають великий потенціал для подальшого зростання та інтеграції у світову економіку.

Для покращення використання електронних грошей в Україні слід запровадити суворіші правила та стандарти безпеки, щоб захистити користувачів від шахрайства та кіберзлочинності. Важливо також підвищувати фінансову грамотність населення шляхом забезпечення доступу до освітніх програм з безпечного використання грошей і платіжних систем. Важливо також сприяти розвитку інфраструктури електронних платежів, щоб зробити їх більш доступними та надійними для всіх.

Література

1. Е-гривня: Про е-гривню – цифрові гроші Національного банку. URL: <https://bank.gov.ua/ua/payments/e-hryvnia>.
2. Ангеліна Фурман. Легалізація електронних грошей: що змінює Закон №2888-IX. *Think brave. Останні новини бізнесу України*. URL: https://biz.ligazakon.net/analytcs/217609_legalzatsya-elektronnikh-groshey-shcho-zmnyu-zakon-2888-ix.
3. Стовпова А. С. Класифікація електронних грошей для цілей бухгалтерського обліку. *Інвестиції: практика та досвід*. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6199&i=11>.
4. Цимбалюк І. Електронні гроші: види цифрових грошей, переваги та недоліки інтернет-грошей. *Rates.fm*. URL: <https://rates.fm/ua-uk/payment-systems/elektronni-groshti-sutnist-vidi-perevagi-ta-nedoliki-internet-groshej/>.

УДК 336.71

Волкова Неля Іванівна,

кандидат економічних наук, доцент

Павленко Олена Олексіївна, магістрантка

Донецький національний університет імені Василя Стуса (Україна)

ФОРМУВАННЯ ЗАВДАНЬ ЩОДО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БАНКУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Проблема дефіциту ресурсів, скорочення обсягів та структурних дисбалансів у ресурсному потенціалі комерційних банків стає все більш актуальною. Ефективне управління ресурсним потенціалом та підвищення конкурентоспроможності банків набуває важливого значення. Таким чином, дослідження ефективності управління ресурсним потенціалом банків та визначення шляхів його зміцнення має важливе значення.

Наразі в літературі не існує єдиного підходу до визначення сутності ресурсного потенціалу комерційного банку. Можна виділити дві основні концепції з цього питання:

1. Перший підхід ототожнює ресурсний потенціал банку з його фінансовими ресурсами. Наприклад, І. Р. Горбатюк та Т. В. Донченко [1] розглядають ресурсний потенціал як власні, залучені та запозичені кошти банку, які перебувають під його контролем і використовуються на його розсуд для здійснення банківських операцій.

2. Другий підхід розмежовує поняття «ресурсний потенціал» та «фінансові ресурси», підкреслюючи, що ресурсний потенціал також відображає майбутні можливості банку. Точка зору, яку підтримує А. В. Лейбович [2], розглядає ресурсний потенціал як перспективну здатність банку генерувати власні ресурси. О. В. Герасимчук [3] дотримується аналогічної думки про нетотожність понять. Автор вважає, що забезпечення стабільного формування та ефективного використання фінансових ресурсів (як зовнішніх, так і внутрішніх) є важливим напрямком досягнення ефективної системи управління та формування ресурсного потенціалу банку.

Згідно з підходом, заснованим на результатах, потенціал комерційного банку тісно пов'язаний як з короткостроковими, так і з довгостроковими результатами діяльності.

Управління ресурсним потенціалом банку передбачає структуровану систему методів та інструментів, спрямованих на формування капіталу та його ефективне використання з метою максимізації економічних вигод та підтримки стабільності банку в сьогоденні та майбутньому [4]. В умовах фінансової нестабільності важливого значення набуває розробка сучасних стратегій вибору джерел, методів та інструментів нарощування капіталу. Розроблені стратегії забезпечують достатній рівень капіталу, формуючи в кінцевому підсумку ресурсний потенціал банку.

Основними принципами управління ресурсним потенціалом банку визначимо наступні: наукова обґрунтованість процесу управління ресурсним потенціалом банків, комплексний підхід, системний підхід орієнтований на досягнення кінцевого результату, динамізм в управлінні, інтеграція процесу управління з загальною системою управління. В умовах фінансової нестабільності метою управління ресурсним потенціалом банку є зміцнення його фінансової стійкості шляхом залучення та утримання достатнього обсягу ресурсів.

Далі проведемо аналіз динаміки ресурсного потенціалу банків України протягом 2022-2023 рр. у таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка ресурсного потенціалу банків України за період 2021-2023 рр., млн грн

Складові елементи ресурсної бази	Роки, млн грн			Абсолютне відхилення, млн грн		Темп росту, 2023 до 2021
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	
Пасиви, загалом	2053928	2353592	2942806	299664	589214	43,28
Балансовий капітал	255678	218549	296797	-37129	78248	16,08
з нього статутний капітал	481535	407021	404751	-74514	-2270	-15,95
Частка капіталу у пасивах, або капіталомісткість, %	12,45	9,29	10,09	-3,16	0,8	-18,96
Зобов'язання банків	1798250	2135043	2646009	336793	510966	47,14
з них кошти суб'єктів господарської діяльності	758434	889526	1260155	131092	370629	66,15
Вклади фізичних осіб	727022	933553	1084281	206531	150728	49,14

Джерело: [5].

За даними таблиці 1 спостерігаємо, що обсяг капіталу банків протягом 2021-2023 рр. збільшився на 16,08% та склав 296797 млн грн., однак у період 2022-2021 рр. відбулось скорочення балансового капіталу на 37129 млн. грн. Обсяг зобов'язань банків України протягом 2021-2023 рр. збільшився на 47,14% через вплив суттєвої девальвації національної валюти. Обсяг коштів суб'єктів господарської діяльності зріс на 66,15%. Аналогічна ситуація відбувалась з вкладами фізичних осіб, обсяг яких збільшився на 49,14%, або на 357359 млн грн протягом трьох років.

Отже, з огляду на визначену мету управління ресурсним потенціалом в умовах фінансової нестабільності та аналіз динаміки ресурсного потенціалу банків в Україні, можемо сформулювати перелік завдань, направлених на досягнення мети:

1. Реформування та зміцнення правової та організаційної бази. Завдання передбачає оновлення правових та регуляторних стандартів для приведення їх у відповідність до поточних потреб українського фінансового сектору та європейського законодавства. Організаційні реформи мають визначити відповідальних за формування ресурсів, спланувати склад і структуру ресурсів, застосувати економічні та регуляторні методи оцінки, а також окреслити інструменти управління ресурсним потенціалом.

2. Фінансове та економічне посилення. Залучення прямих і непрямих інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх, для розширення ресурсної бази банку.

3. Підвищення якості капіталу. Впроваджувати інноваційні методи та стратегії залучення ресурсів для підтримки довгострокового розвитку банку, оскільки висока якість капіталу є запорукою стійкої стабільності та зростання.

4. Забезпечення стабільного довгострокового фінансування. Залучення довгострокових джерел фінансування дозволяє банку підтримувати ліквідність у теперішньому часі та забезпечувати фінансову стабільність у майбутньому.

Література

1. Горбатюк І. Р., Донченко Т. В. Оцінка ресурсного потенціалу банків України. *Розвиток інноваційного фінансового управління суб'єктами економіки в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України*: мат. II Всеукр. наук-практ. інтернет-конференції (м. Хмельницький, 16 лист. 2021 р.). Хмельницький: ХНУ, 2021. С. 43-45.

2. Лейбович А. В. Формування та оцінка ресурсного потенціалу Запорізького регіону. *Економічна наука*. 2018. № 10. С. 60-67.

3. Герасимчук О. В. Шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний простір*. № 153. 2020. С. 40-45

4. Пушак Я. Я., Шевченко Н. В. Особливості формування та управління ресурсами банків в сучасних умовах. *Економічний вісник Донбасу*. 2022. № 3 (69). С. 36-40.

5. Офіційний сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/>.

УДК 336.711

Коробчук Тетяна Іванівна,

кандидат економічних наук, доцент

Луцький національний технічний університет (Україна)

ЗНИЖЕННЯ НЕПРОЦЕНТНИХ ВИТРАТ БАНКУ: ЕФЕКТИВНІ СТРАТЕГІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ

Зниження непроцентних витрат банку є актуальним завданням для банківських установ. У сучасних умовах, коли фінансова сфера стикається з низкою викликів, оптимізація непроцентних витрат може значно підвищити ефективність та конкурентоспроможність банку.

Проблемам дослідження банківських витрат, їх сутності, характеристикам та шляхам оптимізації, присвятили свої праці вітчизняні і зарубіжні науковці: В. Бабенко-Левада, О. Васюренко, М. Губай, Ю. Макаренко, П. Роуз та ін.

Зниження непроцентних витрат банку – це важливий напрямок оптимізації діяльності фінансових установ, адже вони включають: адміністративні та операційні витрати, маркетингові та рекламні витрати, витрати на консалтинг, кібербезпеку, правові послуги та ІТ. В умовах економічної невизначеності та зростання інфляції банки змушені шукати способи збереження своєї рентабельності. Зниження витрат на адміністративні та операційні процеси дозволяє скоротити загальні витрати і тим самим збільшити прибутковість. Підвищення вимог щодо фінансової звітності, прозорості та кібербезпеки змушує банки виділяти значні ресурси на їх дотримання. Оптимізація витрат у цих сферах допомагає знизити навантаження на бюджет банку. Відзначимо, що на ринку фінансових послуг з'являється все більше фінтех-компаній, які пропонують більш гнучкі та дешеві рішення. Щоб залишатися конкурентоспроможними, банки повинні постійно вдосконалювати свої внутрішні процеси і зменшувати непроцентні витрати. Не секрет, що сучасні клієнти надають перевагу онлайн-банкінгу та цифровим сервісам, тому утримання великої мережі фізичних відділень стає менш доцільним. Банки можуть значно зекономити, оптимізуючи структуру відділень та інвестуючи у цифрові рішення. Тобто причинами зниження непроцентних витрат є: збільшення прибутковості через оптимізацію операційних процесів, адаптація до економічних викликів, підвищення ефективності банківської діяльності та конкурентні переваги банківської установи.

Виділимо переваги зниження непроцентних витрат:

– зростання задоволеності клієнтів банківської установи (оптимізація операційних процесів сприяє швидшому обслуговуванню клієнтів);

– збільшення інвестицій в інновації (вивільнені кошти слід спрямовувати на впровадження ІІІ, аналітику даних тощо);

– покращення фінансових показників (зменшення витрат призводить до збільшення чистого прибутку та зміцнення фінансової стійкості).

Зниження непрямих витрат – це не лише спосіб скорочення витрат, але й стратегічний інструмент для підвищення гнучкості та адаптивності банку. Це особливо актуально в сучасних умовах, коли швидкість змін на ринку вимагає постійного вдосконалення та оптимізації бізнес-процесів.

Використовуючи зарубіжний досвід банківських установ зі зниження адміністративних витрат, ми погоджуємось з твердженням М. Губая, який вважає, що шляхами оптимізації